

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Anketa o kreditiranju banaka na Kosovu

Broj 25

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF REPUBLIC OF KOSOVO

Anketa o bankarskom kreditiranju na Kosovu

*(Treći kvartal 2025. i očekivanja za četvrti kvartal
2025.)*

Broj 25

IZDAVAČ

© Centralna banka Republike Kosovo

Odeljenje za finansijsku stabilnost, istraživanje i ekonomske analize

Garibaldi 33, Priština 10000

Telefon: +383 38 222 055

Faks: +383 38 243 763

Web

www.bqk-kos.org

E-mail

economic.analysis@bqk-kos.org

Sadržaj

Uvod	5
Sažetak	6
1.0 Krediti preduzećima	7
1.1 Kreditni standardi	7
1.2 Uslovi i odredbe	8
1.3 Potražnja za kreditima	9
1.4 Kreditni kvalitet	10
2.0 Krediti domaćinstvima	10
2.1 Kreditni standardi	10
2.2 Uslovi i odredbe	11
2.3 Potražnja za kreditima	11
2.4 Kreditni kvalitet	12
3.0 Finansiranje	12
3.1 Sažetak fokusiranih pitanja	13
4.0 Sažetak rezultata za inflacijska očekivanja	14
Okvir 1. Metodologija	15
Inflacijska očekivanja	16

Akronimi

BLSK – Anketa o bankarskom kreditiranju na Kosovu

FGKK – Fond za garanciju kredita na Kosovu

MSP - Mala i srednja preduzeća

Anketa o bankarskom kreditiranju na Kosovu (BLSK)

Uvod¹

Sa primarnim ciljem produblivanja razumevanja dinamike kreditiranja na Kosovu, Centralna banka Republike Kosovo (CBK) sprovodi periodičnu anketu sa bankama koje posluju na bankarskom tržištu na Kosovu. Kao sekundarni cilj, anketom se procenjuju očekivanja bankarskog sektora u vezi s kretanjima nivoa potrošačkih cena (inflacije) u zemlji.

Kvartalni izveštaj, koji analizira rezultate ove ankete, sadrži širok i sistematičan pregled percepcije rizika i spremnosti banaka da kreditiraju, kao i ponašanja domaćinstava i preduzeća u pogledu promena uslova kreditiranja. Pored standardnih pitanja, anketa uključuje i dodatna pitanja koja pružaju kvalitativne informacije kako bi se objasnila trenutna dinamika u bankarskom sektoru, kao i da bi se raščlanila kretanja u ponudi i potražnji kredita za preduzeća po ekonomskim sektorima.

Ovo izdanje izveštaja odražava kreditno ponašanje za treći kvartal 2025. godine, kao i očekivanja banaka u pogledu dinamike kreditiranja i inflacije u četvrtom kvartalu 2025. godine.

¹Za detaljnije informacije o svrsi i istoriji ankete CBK o bankarskom kreditiranju, pogledajte publikaciju „Anketa o bankarskom kreditiranju i očekivanjima inflacije“ br. 1.

Sažetak

Dinamiku bankarskih kredita u trećem kvartalu godine i dalje su pokretale i potražnja i ponuda kredita, pri čemu je potonja imala znatno veći uticaj. Ponuda kredita nastavila se donekle smanjivati i za segmente preduzeća i za segmente domaćinstava. S druge strane, potražnja za kreditima imala je različit razvoj između segmenata. Kod domaćinstava, potražnja je ostala uglavnom nepromenjena, karakterisana smanjenjem ličnih/potrošačkih kredita. Dok je kod segmenta preduzeća došlo do određenog povećanja kod malih i srednjih preduzeća i uglavnom nepromenjene potražnje kod velikih preduzeća. Za četvrti kvartal (4. kvartal 2025.), banke očekuju ublažavanje kreditnih standarda za oba segmenta. Očekuje se da će potražnja za kreditima biti veća od strane preduzeća, dok se kod domaćinstava očekuje da će ostati na nivoima sličnim prethodnom kvartalu.

Za korporativni segment, **kreditni standardi** su donekle pooštreni drugi kvartal zaredom, pri čemu je pooštavanje bilo izraženije za velika preduzeća. Odlučujući faktori u pooštavanju uslova bili su niža tolerancija banaka na rizik, pristup ukupnom finansiranju i percepcija ekonomskih izgleda na domaćem tržištu. U okviru ponuđenih uslova, banke su proglasile određeno pooštavanje ponuđene kamatne stope i prosečne veličine kredita, kako za mala i srednja preduzeća, tako i za velika preduzeća. **Nivo odobrenih kredita** zabeležio je blagi pad u poređenju sa porastom zabeleženim u prethodnom kvartalu. **Potražnja za kreditima** je donekle porasla, uglavnom kao rezultat potražnje za finansiranjem od strane malih i srednjih preduzeća, odnosno potrebe za finansiranjem zaliha, obrtnog kapitala i fiksnih investicija. **Kvalitet kredita** je ostao uglavnom nepromenjen, dok se za naredni kvartal očekuje blagi porast nivoa nenaplativih kredita. U četvrtom kvartalu 2025. godine banke očekuju određeno ublažavanje kreditnih standarda za preduzeća, dok se očekuje porast potražnje za kreditima, vođen potrebom za finansiranjem zaliha, obrtnog kapitala i fiksnih investicija.

U skladu sa očekivanjima banaka iz prethodne ankete, **ukupni kreditni standardi za domaćinstva** su donekle pooštreni za oba segmenta – kredite za kupovinu nekretnina i lične/potrošačke kredite. Glavni faktori koji su uticali na pooštavanje bili su percepcija u vezi s dešavanjima na domaćem tržištu, pristup ukupnom finansiranju, ograničenja kapaciteta banaka i niža tolerancija banaka na rizik. U okviru ponuđenih uslova, banke su prijavile određeno pooštavanje kamatnih stopa, kao i pooštavanje – ali u manjoj meri – prosečnih veličina i rokova dospeća kredita. Nivo odobrenih kredita ostao je gotovo nepromenjen, uz neznatno povećanje u odnosu na prethodni kvartal. **Potražnja za kreditima** ostala je uglavnom nepromenjena, uz određeno smanjenje ličnih/potrošačkih kredita, uglavnom pod uticajem pada potražnje za finansiranjem ostalih izdataka za potrošnju. **Kvalitet kredita** ostao je nepromenjen i očekuje se da će takav ostati i u narednom kvartalu. Za četvrti kvartal 2025. godine očekuje se da će se kreditni standardi u određenoj meri ublažiti, dok se očekuje da će potražnja za kreditima ostati nepromenjena, s blagim trendom pada za kredite za kupovinu nekretnina (tabela 1).

Pristup banaka finansiranju se povećao tokom trećeg kvartala 2025. godine, uglavnom zahvaljujući depozitima domaćinstava i nefinansijskih korporacija. Finansiranje unutar bankarske grupe se takođe donekle povećalo. U narednom kvartalu očekuje se još veći porast pristupa finansiranju, uglavnom kao rezultat povećanih depozita domaćinstava, nefinansijskih korporacija i finansiranja od strane međunarodnih finansijskih institucija.

Tabela 1. Procena banaka o promenama u ponudi i potražnji kredita.

	Ponuda (Kreditni standardi)		Potražnja	
	Q3 2025	Q4 2025 (Očekivanja)	Q3 2025	Q4 2025 (Očekivanja)
Preduzeća	↘	↗	↗	↗
MSP	↘	↗	↗	↗
Velika preduzeća	↘	↗	→	↗
Domaćinstva	↘	↗	→	→
Kreditni za kupovinu kuće	↘	↗	→	→
Potrošački kredit	↘	↗	↘	→

↗	Ublažavanje kreditnih standarda/Rastuća potražnja za kreditima (pozitivan indeks iznad 0,20)
↘	Ublažavanje kreditnih standarda/Rastuća potražnja za kreditima (pozitivan indeks ispod 0,20)
→	Uglavnom nepromenjeno (pozitivan/negativan indeks do 0,05)
↘	Pooštavanje kreditnih standarda/Smanjenje potražnje za kreditima (negativni indeks ispod 0,20)
↘	Pooštavanje kreditnih standarda/Smanjenje potražnje za kreditima (negativni indeks iznad 0,20)

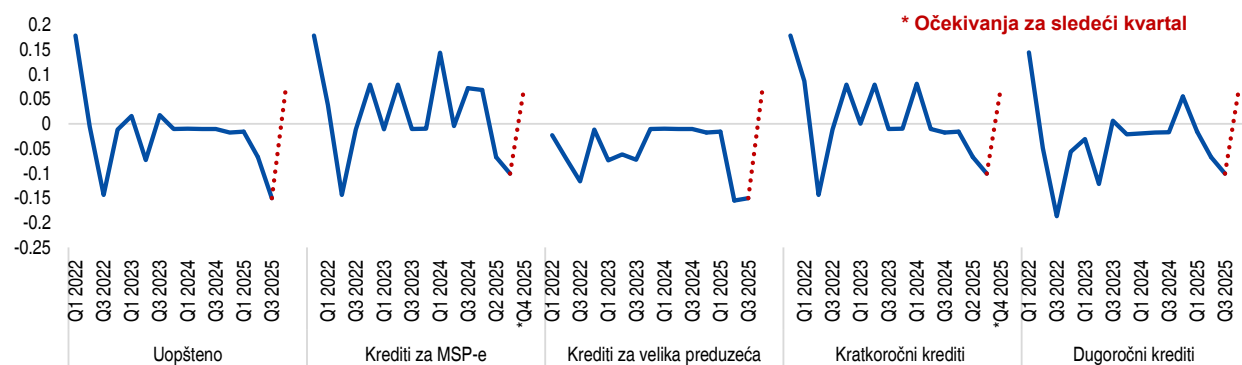
Izvor: CBK.

1.0 Krediti preduzećima

1.1 Kreditni standardi

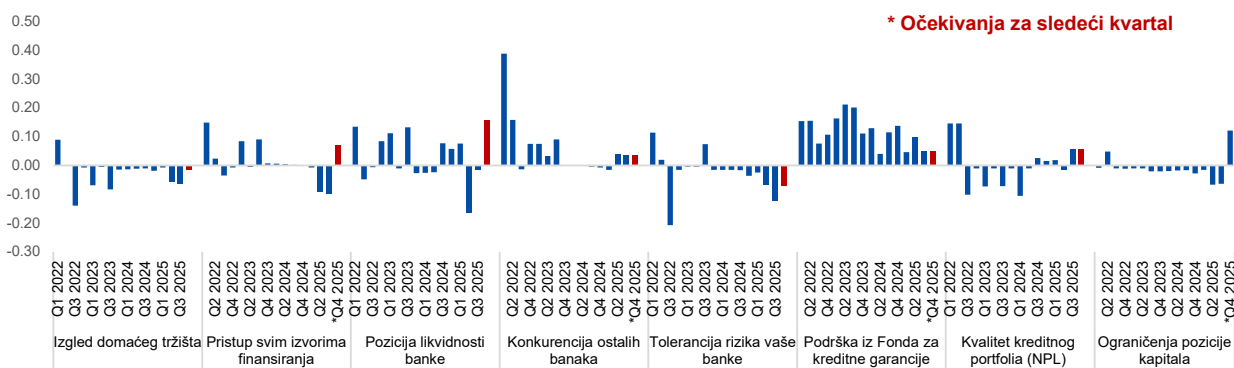
Prosečni rezultati Ankete bankarskog sektora za treći kvartal 2025. (koji odražavaju ponderisani prosek kreditiranja svake banke) pokazuju da su kreditni standardi za korporativni segment nastavili da se pooštavaju drugi kvartal zaredom, s izraženijim uticajem na segment velikih korporativnih preduzeća (Grafikon 1). Kod malih i srednjih preduzeća, pooštavanje kreditnih standarda prijavile su dve banke, od kojih je jedna bila sistemski važna banka. Kod velikih korporacija, došlo je do pooštavanja standarda u tri banke, od kojih su dve bile sistemski važne.

Grafikon 1. Kreditni standardi koji se primenjuju na preduzeća

Izvor: CBK

Glavni faktori koji su uticali na pooštavanje kreditnih standarda u ovom periodu bili su niža tolerancija banaka na rizik, ograničeniji pristup ukupnim izvorima finansiranja, ograničenja kapaciteta banaka i percepcija izgleda domaćeg tržišta. Kontinuirana podrška FGKK-a nastavila je pozitivno doprinostiti ponudi bankarskih kredita. Ostali faktori koji su pozitivno uticali na ponudu kredita bili su nizak nivo nenaplativih kredita i međubankarska konkurencija, ali su oni neutralizovani drugim dešavanjima na bankarskom tržištu (Grafikon 2).

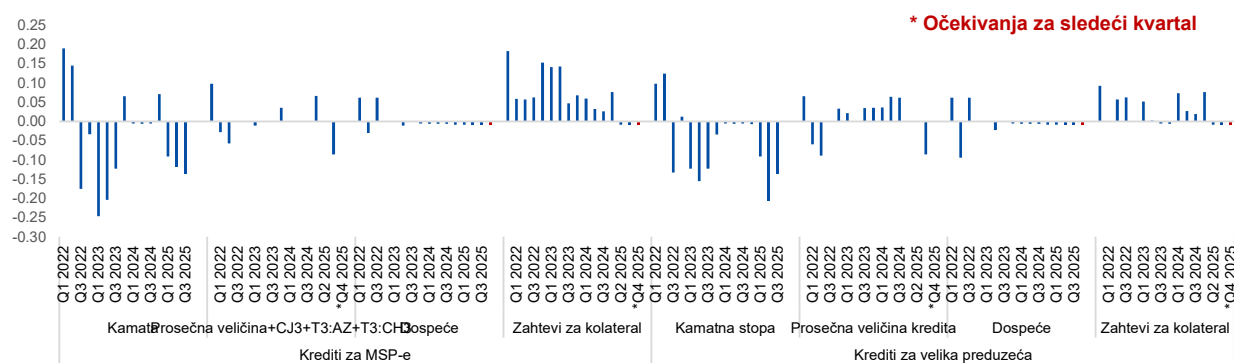
Grafikon 2. Faktori koji utiču na kreditne standarde koji se primjenjuju na preduzeća

Izvor: CBK.

Za četvrti kvartal 2025. godine, banke očekuju ublažavanje kreditnih standarda i za mala i srednja preduzeća i za velika preduzeća. Sveukupno, očekuje se da će većina faktora koji utiču na kreditne standarde imati pozitivan efekat, dok će uticaj dva druga faktora za koja se očekuje da će ostati negativna - izgledi za domaće tržište i tolerancija na rizik - biti ublažen, što će takođe doprineti očekivanjima za ukupno poboljšanje kreditnih politika (Grafikon 2).

1.2 Uslovi i odredbe

U trećem kvartalu 2025. godine, uslovi koji su se primenjivali na preduzeća ostali su uglavnom strogi (Grafikon 3). Konkretno, banke su izvestile o pooštavanju kamatnih stopa i za mala i srednja preduzeća i za velika preduzeća, nastavljajući trend pooštavanja uočen u prethodna dva kvartala. Takođe je zabeleženo pooštavanje iznosa kredita za oba segmenta preduzeća. U međuvremenu, ostali uslovi kreditiranja - rokovi dospeća kredita, zahtevi za kolateralom i ostale naknade - ostali su uglavnom nepromenjeni. Ovi događaji odražavaju izveštaje tri banke, od kojih su dve sistemski važne.

Grafikon 3. Uslovi i pravila koji se primenjuju na kreditne standarde za preduzeća

Izvor: CBK.

Glavni faktori koji su uticali na uslove kreditiranja korporativnog segmenta bili su isti kao i za kreditne standarde. Pooštavanje je uglavnom bilo uzrokovano nižom tolerancijom na rizik, ograničenjima u kapacitetima banaka, pristupom izvorima finansiranja i izgledima za domaće tržište. U međuvremenu, faktori sa pozitivnim doprinosom bili su kontinuirana podrška KCGF-a, nizak nivo nenaplativih kredita i međubankarska konkurencija, ali je njihov efekat neutralisan uticajem faktora pooštavanja. U narednom kvartalu očekuje se da će uslovi i pravila koja primenjuju banke ostati uglavnom nepromenjeni i za mala i srednja preduzeća i za velika preduzeća.

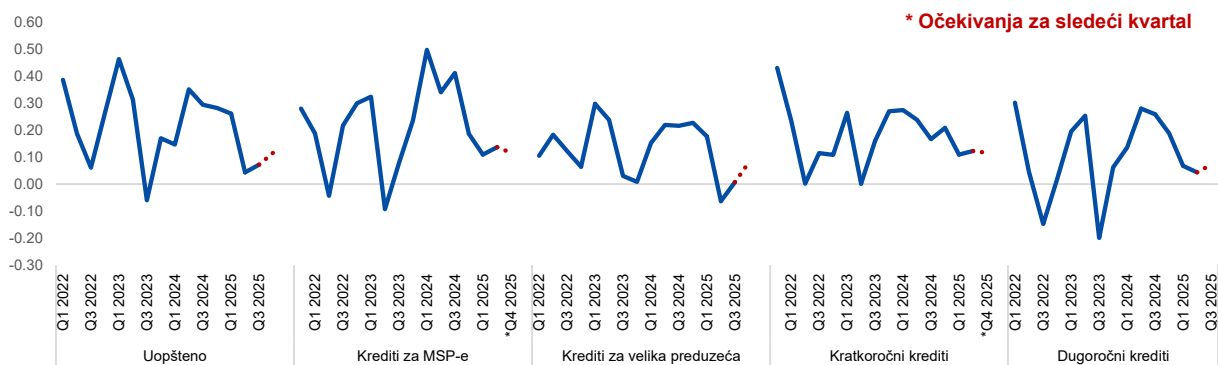
U trećem kvartalu 2025. godine, **nivo odobrenih kredita** preduzećima zabeležio je pad. Konkretno, zabeležen je niži nivo odobrenih kredita velikim preduzećima i kredita sa dugim rokovima dospeća. Kod malih i srednjih preduzeća (MSP) došlo je do povećanja nivoa odobrenja - uglavnom za kredite sa

kratkim rokovima dospeća - ali značajno nižeg u poređenju sa prethodnim kvartalom. *Za naredni kvartal očekuje se da će stopa odobrenja donekle porasti i za MSP i za velika preduzeća, kako za kratkoročne tako i za dugoročne kredite.*

1.3 Potražnja za kreditima

Prema rezultatima ankete, potražnja za kreditima u trećem kvartalu 2025. godine porasla je, uglavnom kao rezultat veće potražnje od strane malih i srednjih preduzeća, dok je potražnja od strane velikih preduzeća ostala uglavnom nepromenjena. Kod malih i srednjih preduzeća, banke su prijavile povećanje potražnje za kreditima sa kratkoročnim i dugoročnim rokovima dospeća. Ova dinamika odražava odgovore šest banaka, od kojih su tri sistemski važne (Grafikon 4).

Grafikon 4. Zahtev za kredit od strane preduzeća

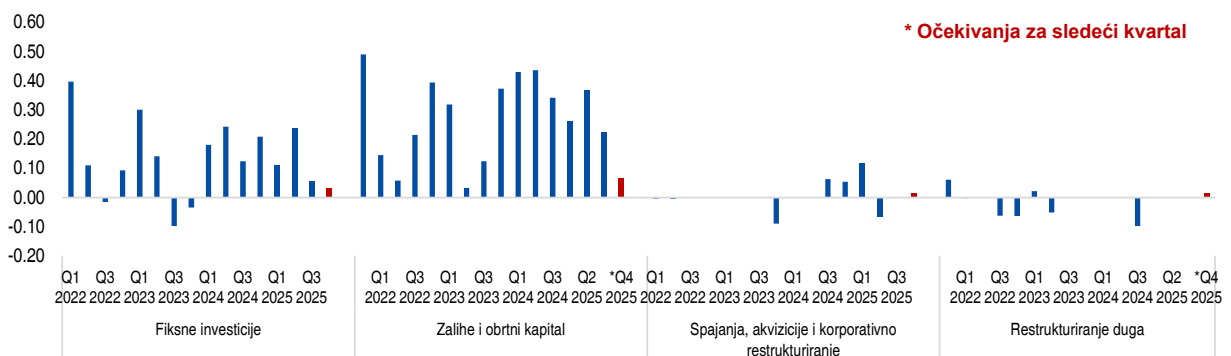

Izvor: CBK.

Glavni faktori koji su pozitivno uticali na ukupnu potražnju za kreditima od strane preduzeća u ovom kvartalu bili su potreba za ulaganjima u zalihe i obrtna sredstva, kao i za finansiranje fiksnih investicija (Grafikon 5).

Kvalitet prijave preduzeća neznatno je opao, *ali se očekuje da će se poboljšati u sledećem kvartalu – četvrtom kvartalu 2025.*

Grafikon 5. Faktori koji su uticali na potražnju preduzeća za kreditima

Izvor: CBK.

U četvrtom kvartalu 2025. godine, banke očekuju povećanu potražnju za kreditima, kako od strane malih i srednjih preduzeća, tako i od strane velikih preduzeća, na osnovu izjava šest banaka, od kojih sve nisu sistemске. Očekuje se da će povećanje potražnje biti prisutno za obe kategorije preduzeća i za sve rokove dospeća kredita. Očekuje se da će to biti uglavnom uzrokovano potrebom za finansiranjem

zaliha i obrtnog kapitala, dok se očekuje da će potražnja za fiksnim investicijama imati ograničeniji uticaj.

1.4 Kreditni kvalitet

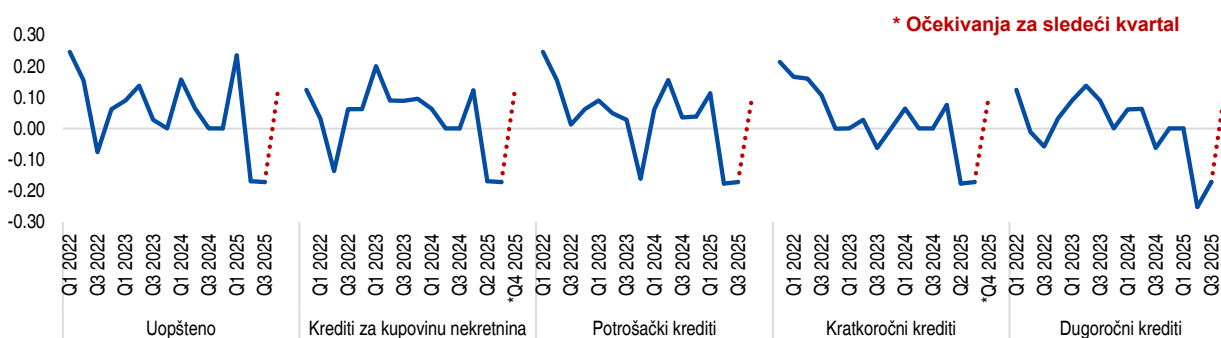
Banke su generalno prijavile porast, ali na niskom nivou, problematičnih kredita za korporativni segment. *Za četvrti kvartal 2025. godine očekuje se blagi porast problematičnih kredita u poređenju sa tekućim kvartalom.*

2.0 Krediti domaćinstvima

2.1 Kreditni standardi

Na osnovu prosečnih rezultata Ankete o kreditima za treći kvartal 2025. godine, kreditni standardi koji su se uglavnom primenjivali na domaćinstva su donekle pooštreni, što odražava nastavak konzervativnijih uslova kreditiranja drugi kvartal zaredom (Grafikon 6). Pooštavanje kreditnih standarda, kako za lične/potrošačke kredite, tako i za kredite za kupovinu nekretnina, prijavile su dve sistemski važne banke, dok su ostale banke prijavile kreditne standarde koji su uglavnom nepromenjeni u odnosu na prethodni kvartal.

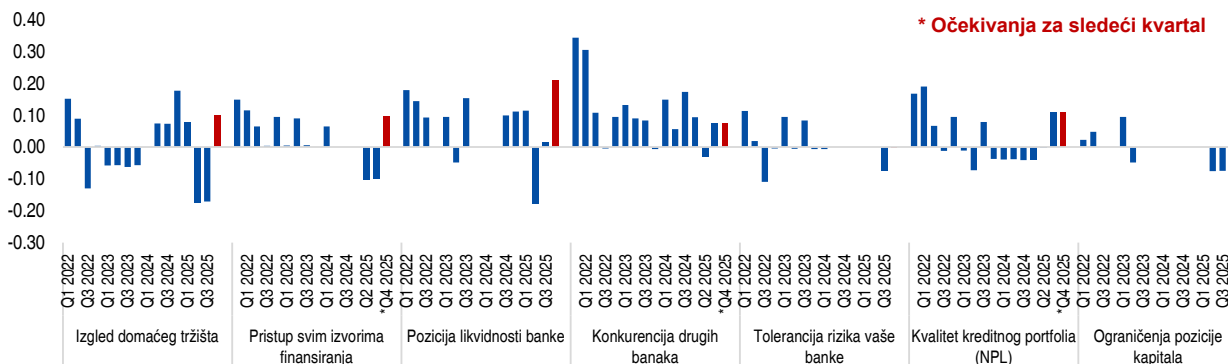
Grafikon 6. Kreditni standardi koji se primenjuju na domaćinstva

Source: CBK.

Glavni faktori koji su uticali na pooštavanje kreditnih standarda bili su izgledi domaćeg tržišta, pristup ukupnom finansiranju, ograničenja u kapacitetima banaka i niža tolerancija banaka na rizik (Grafikon 7). U međuvremenu, na ublažavanje kreditnih standarda uticali su, ali sa manjim efektom, dobar kvalitet kreditnog portfolija i konkurencija drugih banaka.

Grafikon 7. Faktori koji utiču na kreditne standarde primenjene na domaćinstva

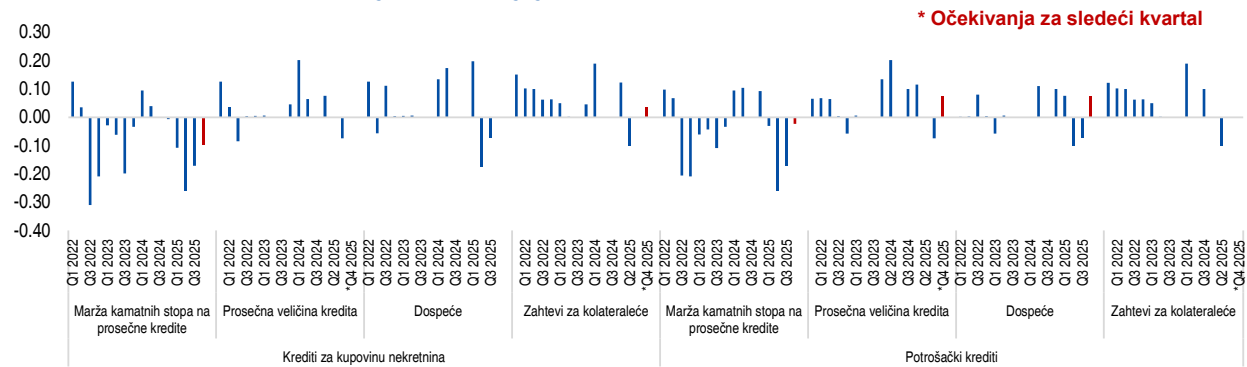
Izvor: CBK.

Za četvrti kvartal 2025. godine, očekuje se određeni stepen ublažavanja kreditnih standarda za domaćinstva uopšteno, prema izjavi jedne sistemski važne banke i jedne banke koja nije sistemski važna. Nešto izraženije ublažavanje očekuje se za kredite za kupovinu kuća, u poređenju sa ličnim/potrošačkim kreditima. Faktori za koje se očekuje da će uticati na ublažavanje kreditnih standarda uključuju: bolju poziciju likvidnosti, povećan pristup ukupnim izvorima finansiranja, dobar kvalitet kreditnog portfolija i kapitalnu poziciju banaka.

2.2 Uslovi i odredbe

Uslovi koji su se primenjivali na nove kredite domaćinstvima bili su donekle pooštreni, kako za kupovinu kuća, tako i za lične/potrošačke kredite (Grafikon 8). Preciznije, u okviru uslova, dve sistemski važne banke su objavile pooštavanje kamatne stope. Takođe, jedna sistemski važna banka je objavila pooštavanje prosečne veličine i roka dospeća kredita. Faktori koji su uticali na pooštavanje primenjenih uslova bili su izgledi domaćeg tržišta, pristup ukupnom finansiranju i ograničenja kapaciteta banaka.

Grafikon 8. Uslovi i pravila koji se primenjuju na kreditne standarde za domaćinstva

Izvor: CBK.

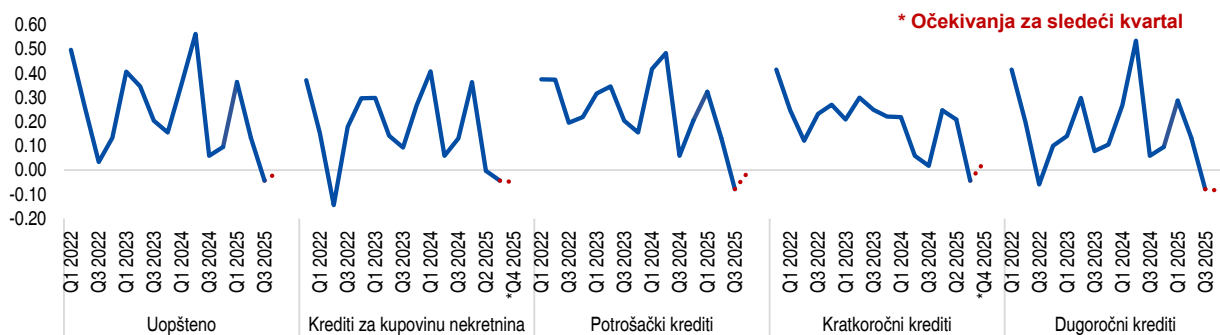
Za četvrti kvartal 2025. godine, banke očekuju različita kretanja u uslovima koji se primenjuju na domaćinstva, s kretanjem u oba smera. Preciznije, očekuje se pooštavanje kamatnih stopa na stambene kredite, dok se za lične/potrošačke kredite očekuje da će kamatne stope ostati uglavnom nepromenjene. S druge strane, očekuje se smanjenje prosečne veličine kredita i roka dospeća za kredite u oba segmenta.

Nivo odobrenja zahteva za kredite od strane domaćinstava ostao je gotovo nepromenjen tokom ovog kvartala, sa blagim pozitivnim trendom.

2.3 Potražnja za kreditima

Prema prosečnim rezultatima ankete za treći kvartal 2025. godine, ukupna potražnja za kreditima od strane domaćinstava ostala je uglavnom nepromenjena, za razliku od prethodnog kvartala, gde je zabeležen porast potražnje za kreditima (Grafikon 9). Lične/potrošačke kredite karakterisao je blagi pad potražnje, dok je potražnja za kreditima za kupovinu nekretnina ostala uglavnom nepromenjena.

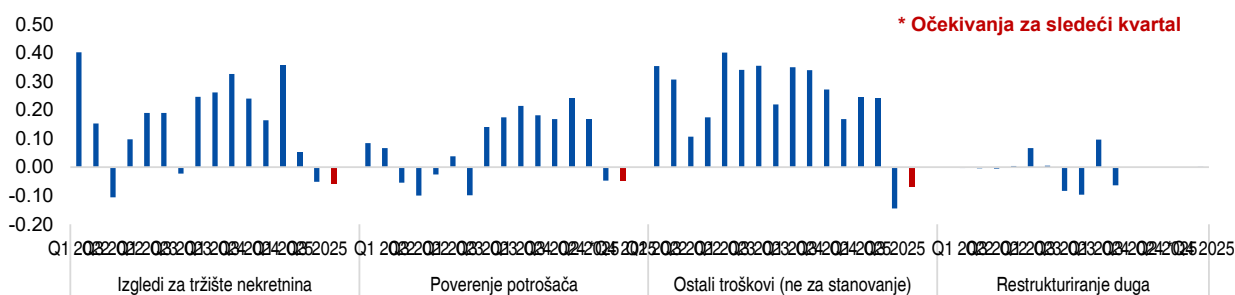
Grafikon 9. Potražnja za kreditima od strane domaćinstava

Izvor: CBK.

Pad potražnje za finansiranjem ostalih potrošačkih rashoda bio je glavni faktor koji je doprineo padu potražnje za ličnim/potrošačkim kreditima. Takođe, izgledi tržišta nekretnina i poverenje potrošača negativno su uticali na ukupnu potražnju za kreditima do određene mere (Grafikon 10). *Za četvrti kvartal 2025. godine očekuje se da će potražnja ostati uglavnom nepromenjena, s blagim trendom pada za kredite za kupovinu nekretnina.*

Grafikon 10. Faktori koji su uticali na potražnju domaćinstava za kreditima

Izvor: CBK.

Kvalitet prijave domaćinstava ostao je nepromenjen u odnosu na prethodni kvartal. *Takođe, očekivanja banaka su da će kvalitet prijave ostati isti za sledeći kvartal.*

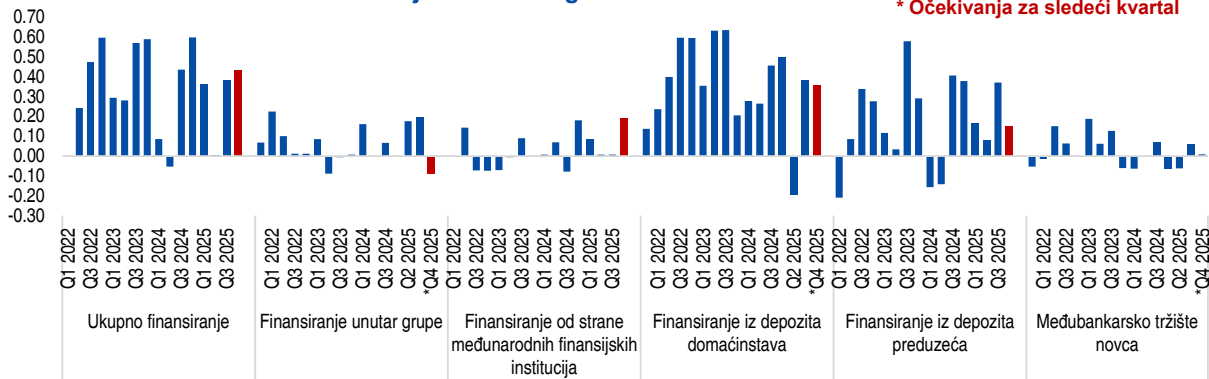
2.4 Kreditni kvalitet

Kvalitet portfolija kredita domaćinstava ostao je nepromenjen, u skladu s očekivanjima banaka iz prethodnog kvartala. *Takođe, očekuje se da će kvalitet portfolija kredita domaćinstava ostati uglavnom nepromenjen u narednom kvartalu.*

3.0 Finansiranje

U trećem kvartalu 2025. godine, pristup banaka finansiranju se povećao u poređenju sa drugim kvartalom godine, kada uglavnom nije bilo promena. Ovaj razvoj događaja je uglavnom bio vođen depozitima domaćinstava i nefinansijskih preduzeća, koji su zabeležili značajan porast, prema izjavi većine banaka. Štaviše, drugi kvartal zaredom, banke su izjavile povećanje finansiranja unutar grupe. Što se tiče ročnosti, povećano je i dugoročno i kratkoročno finansiranje (Grafikon 11).

Grafikon 11. Promena u finansiranju bankarskog sektora

Izvor: CBK.

U četvrtom kvartalu 2025. godine očekuje se dalje povećanje pristupa finansiranju, uglavnom kao rezultat povećanih depozita domaćinstava, dok se očekuje porast depozita nefinansijskih korporacija, ali sporijim tempom. S druge strane, očekuje se pad finansiranja unutar grupe, ali će to biti kompenzovano povećanim finansiranjem od strane međunarodnih finansijskih institucija.

3.1 Sažetak fokusiranih pitanja

Upitnik ankete za treći kvartal 2025. godine obogaćen je s dva dodatna pitanja, koja imaju za cilj proširiti sadržaj ankete izvan standardnih pitanja vezanih za ponudu i potražnju kredita i faktore koji na njih utiču. Banke su pitane o tome kako su prilagodile svoj pristup i politike kreditiranja kako bi osigurale usklađenost s makroprudencijalnim zahtevima koji proizlaze iz usklađivanja pravnog okvira CBK s onim u EU.

U odgovorima datim na prvo pitanje, generalno je naglašeno da promene u zahtevima za kapitalom nisu dovele do potrebe za prilagođavanjem standarda kreditiranja. Većina banaka, uključujući sve sistemski važne banke, izvestila je o održivosti i adekvatnosti kapitala, što je omogućilo povećanje bez potrebe za promenama kreditnih politika. Banke su naglasile da su unapred pripremljene za ovu promenu, održavanjem internih rezervi kapitala i pažljivim planiranjem njegovog povećanja kroz akumuliranu dobit ili instrumente kapitala drugog reda. U nekim slučajevima, banke su navele da su preduzele mere za optimizaciju kreditnog portfelja, usmeravanjem kreditiranja prema izloženostima s nižim ponderom rizika i jačanjem procesa procene rizika i kolaterala. Generalno, odgovori banaka odražavaju proaktivan i održiv pristup upravljanju kapitalom, gde je uticaj novih regulatornih zahteva rešavan uglavnom kroz interno planiranje i održavanje dodatnog kapitala, bez potrebe za promenama standarda kreditiranja.

U svojim odgovorima na drugo pitanje, banke su izvestile da je njihov pristup izvorima finansiranja ostao uglavnom stabilan, oslanjajući se prvenstveno na rast depozita kao glavni izvor. Kao rezultat toga, većina nije prijavila potrebu za značajnim promenama u politikama kreditiranja. Međutim, neke banke su prilagodile svoje upravljanje kreditiranjem i rastom portfelja na operativnom nivou u skladu s tokovima depozita i likvidnosti, troškovima sredstava i strukturom portfelja, kako bi dale prioritet sektorima i klijentima s nižim rizikom i osigurale da je kreditna politika u skladu s finansijskim kapacitetom i raspoloživim kapitalom. Neke banke su povećale oprez zbog povećanja odnosa kredita i depozita i usporavanja rasta depozita, pažljivijim praćenjem strukture dospeća i usmeravanjem kreditiranja prema sektorima s nižim profilom rizika. U određenim slučajevima, banke su osigurale dodatne izvore finansiranja od međunarodnih finansijskih institucija – uključujući bankarske grupe – kako bi održale stabilnost likvidnosti i podržale održivi rast kreditiranja.

Što se tiče dezagregiranih odgovora banaka preduzećima po ekonomskom sektoru, kreditni standardi, kao i primenjeni uslovi i odredbe, ostali su uglavnom nepromenjeni, s blagim trendom pooštavanja uslova ponuđenih građevinskom sektoru. Slično prethodnom kvartalu, potražnja za kreditima u trećem kvartalu 2025. godine zabeležila je porast u gotovo svim ekonomskim sektorima, s posebnim naglaskom na sektor stambenih nekretnina. *U sledećem kvartalu očekuje se ublažavanje kreditnih standarda za sektor usluga, dok će za ostale sektore ostati uglavnom nepromenjeni. Slično tome, primenjeni uslovi i odredbe ostaće uglavnom nepromenjeni, s izuzetkom građevinskog sektora, koji će se donekle pooštriti. Očekuje se da će potražnja za kreditima biti znatno veća, posebno u sektoru stambenih nekretnina, a slede proizvodnja i sektor usluga. Očekuje se i porast potražnje za građevinskim sektorom, ali niži u poređenju s drugim sektorima gde se očekuje rast.*

4.0 Sažetak rezultata za inflacijska očekivanja

Podaci iz ankete iz oktobra 2025. godine pokazuju da banke uglavnom očekuju da će inflacija do kraja godine ostati na približno istom nivou kao u prethodnom kvartalu. Prema njihovim procenama, očekuje se da će stopa inflacije u poslednjem kvartalu 2025. godine iznositi oko 4,5 posto, dok se očekuje da će godišnji proseki biti oko 4,2 posto (Tabela 2). Ova očekivanja i dalje odražavaju povećane inflacijske pritiske u poređenju sa 2024. godinom, kada je prosečna inflacija iznosila 1,6 posto.

Tabela 2. Inflacijska očekivanja banaka, godišnja procentualna promena

Banka	Q3 2025	Q4 2025	2025
1	4.2%	4.4%	4.5%
2	4.5%	4.2%	4.0%
3	4.1%	4.2%	3.8%
4	4.7%	4.0%	3.5%
5	4.5%	4.8%	4.2%
6	4.7%	3.9%	3.9%
7	5.5%	5.5%	5.5%
8	4.7%	5.1%	3.8%
9	4.2%	3.6%	3.6%
10	4.7%	4.9%	4.9%
Prosek	4.6%	4.5%	4.2%

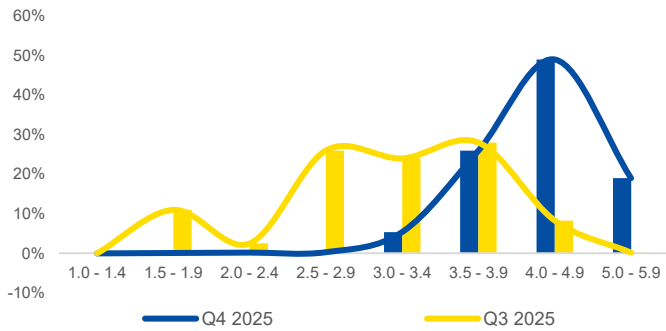
Izvor: Komercijalne banke i proračuni CBK-a.

Grafikon 12 prikazuje procenu banaka o verovatnoći postizanja različitih nivoa inflacije. Rezultati pokazuju pomeranje očekivanja prema višim nivoima inflacije. U poređenju s anketom iz drugog kvartala 2025. godine, kada su očekivanja uglavnom bila koncentrisana u rasponu od 2,5–3,9%, sada su se pomerila prema višem rasponu od 3,9–5,9%. Ova promena je u skladu s performansama HICP-a, koji je ubrzan sa 3,6% u drugom kvartalu 2025. godine na 4,5% u trećem kvartalu.

Generalno, očekivanja banaka u pogledu inflacije odražavaju uticaj nekoliko ključnih faktora koji su do sada uzrokovali rast cena i očekuje se da će nastaviti vršiti inflatorni pritisak. Prema njihovim rečima, porast cena hrane, koja čini značajan deo potrošačke korpe, bio je jedan od glavnih pokretača ubrzanja inflacije i mogao bi nastaviti imati uticaj u narednom periodu.

Takođe, očekuje se da će povećane tarife za električnu energiju i povećana potrošnja električne energije u zimskoj sezoni nastaviti podsticati inflatorne pritiske. Banke procenjuju da su cene usluga takođe doprinele ubrzanju inflacije i očekuje se da će taj uticaj nastaviti u narednim mesecima. Pored domaćih faktora, procenjuje se da spoljni uticaji, uključujući geopolitičke tenzije i neizvesnosti vezane za cene roba na međunarodnim tržištima, ostaju važni izvori neizvesnosti za kretanje inflacije u narednim mesecima.

Grafikon 12. Verovatnoća inflacije za sledeći kvartal (x-osa: očekivanja inflacije, godišnja promena u procentima; y-osa: verovatnoća)

Izvor: Komercijalne banke i proračuni CBK-a.

Sveukupno, banke očekuju da će inflacija u četvrtom kvartalu 2025. ostati otprilike na istom nivou kao u trećem kvartalu 2025. (oko 4,5 posto), što odražava uzlazni trend HICP-a. Međutim, njihova očekivanja za godišnju inflaciju (4,2 posto) premašuju godišnji proseki do septembra, koji je iznosio 3,4 posto, i veća su nego što bi se očekivalo s obzirom na nižu stopu inflacije u prvoj polovini godine.

Okvir 1. Metodologija

Upitnik za anketu o bankarskom kreditiranju na Kosovu

Upitnik BLSK-a zasnovan je na standardizovanim obrascima upitnika koje koriste centralne banke zemalja evrozone i šire. Međutim, upitnik CBK-a za BLSK je modifikovan i prilagođen kako bi se na najbolji i najsveobuhvatniji način prikazao razvoj kreditiranja u bankarskom sektoru na Kosovu.

BLSK upitnik se sastoji od 19 pitanja koja pokrivaju promene u ponudi i potražnji za kreditima, faktore koji doprinose tim promenama i pristup finansiranju bankarskog sektora, na kvartalnoj osnovi. Pitanja o bankarskom kreditiranju fokusiraju se na dve glavne kategorije: (i) krediti preduzećima i (ii) krediti domaćinstvima. Nadalje, krediti preduzećima su podkategorizovani na kredite malim i srednjim preduzećima i kredite velikim preduzećima, dok su krediti domaćinstvima podkategorizovani na kredite za kupovinu kuće i lične/potrošačke kredite. Za sve gore navedene kategorije, promene u ponudi kredita određene su kreditnim standardima koji se primenjuju prilikom odobravanja kredita, uslovima koji se primenjuju na nove kredite, stopom odobrenja kredita i faktorima koji utiču na njihove promene. Dok su promene u potražnji za kreditima određene zahtevom za kredit (brojem zahteva za kredit), kvalitetom primljenih zahteva za kredit, kao i faktorima koji utiču na potražnju za kreditima. Pitanja u anketi su uglavnom formulisana za promene u prethodna tri meseca i očekivanja za naredna tri meseca. Pitanja takođe pokrivaju kredite u smislu njihovog dospeća i valute u kojoj su izdati. Pored standardnih pitanja, BLSK upitnik može sadržavati i dodatna pitanja o specifičnim temama od interesa za objašnjenje dešavanja u bankarskom sektoru. Dok standardna pitanja pokrivaju tromesečni period, dodatna pitanja mogu se odnositi na promene tokom dužeg vremenskog perioda. Deset od deset banaka koje posluju na Kosovu učestvuju u anketi. Shodno tome, banke učesnice predstavljaju celokupno bankarsko tržište i pružaju fer statističku reprezentaciju, s obzirom na to da predstavljaju oko 98 posto ukupne imovine bankarskog sektora i 99,1 posto ukupnog kreditiranja bankarskog sektora. Od učesnika ankete se traži da kvalitativno naznače jačinu bilo kakvog pooštavanja ili ublažavanja ili jačinu bilo kakvog smanjenja ili povećanja, prijavljujući promene na pet skala: (i) značajno pooštreno/smanjeno, (ii) donekle pooštreno/smanjeno, (iii) nepromenjeno, (iv) donekle ublaženo/povećano ili (v) značajno ublaženo/povećano.

Generisanje rezultata ankete o bankarskom kreditiranju

Kvantifikacija odgovora primljenih od pojedinačnih banaka i njihova agregacija radi prikazivanja promena na nivou sektora postiže se generisanjem indeksa. Ovaj indeks se generiše za svaku kategoriju i podkategoriju svakog pitanja, čime se osigurava jedinica za kvantifikaciju odgovora primljenih na nivou sektora. U početku se odgovorima dodeljuje vrednost na osnovu jačine promena, a konkretno, odgovorima gde su banke proglasile značajno pooštavanje/smanjenje dodeljuje se vrednost -1, dvostruko veća vrednost od one koja se dodeljuje odgovorima kada banke prijave pooštavanje/smanjenje do određene mere (vrednost od -0,5). Slično tome, odgovori kada postoji značajno ublažavanje/povećanje imaju vrednost 1, dok se onima sa ublažavanjem/povećanjem do određene mere dodeljuje vrednost 0,5. Rezultati se takođe ponderišu na osnovu pondera koji svaka od banaka ima u ukupnom kreditiranju bankarskog sektora. Konačno, ponder svake banke prema njenom udelu na kreditnom tržištu množi se s vrednošću određenom na osnovu intenziteta datog odgovora, čime se dobija predmetni indeks. Nadalje, agregacija indeksa na nivou sektora vrši se zbirom indeksa dobijenih za svaku banku. Vrednosti indeksa su između -1 i 1, gde pozitivne vrednosti indeksa predstavljaju ublažavanje, rast ili pozitivan doprinos, a negativne vrednosti predstavljaju pooštavanje, pad ili negativan doprinos.

Inflacijska očekivanja

Inflacijska očekivanja igraju najmanje dve važne uloge. Prvo, ona pružaju kvantitativnu sumarnu statistiku za buduću stopu inflacije, a drugo, mogu se koristiti za procenu kredibiliteta cilja inflacije koji su postavile centralne banke. Važnost inflacijskih očekivanja je veća za zemlje koje su usvojile strategiju ciljanja inflacije. Za ove zemlje, inflacijska očekivanja takođe služe kao pokazatelj poverenja javnosti u centralnu banku. Ako javnost veruje da će centralna banka preduzeti potrebne akcije za postizanje cilja inflacije, tada će očekivanja ekonomskih subjekata u pogledu stope inflacije biti bliža postavljenom cilju.

Inflacijska očekivanja su takođe važna za banke koje nemaju monetarnu politiku, jer služe kao važan input za određivanje cena i plata, kao i za proces ekonomskog modeliranja i predviđanja. Nadalje, inflacijska očekivanja utiču na agregatnu potražnju, koja zatim utiče na tok inflacije.

Za razliku od stvarne inflacije, koja se meri direktno, inflacijska očekivanja se procenjuju indirektnim metodama. Jedna od najčešće korišćenih metoda je anketa ekonomskih subjekata: potrošača, preduzeća, komercijalnih banaka itd. CBK je, po prvi put, počela procenjivati inflacijska očekivanja u trećem kvartalu 2019. godine, u početku s komercijalnim bankama.

Procene dobijene od komercijalnih banaka su kvantitativne i praćene su distribucijama verovatnoće. Inflacijska očekivanja se procenjuju za različite vremenske horizonte: prvo za tekući kvartal, zatim za sledeći kvartal i za godinu uopšteno. Prikupljanje informacija putem anketa prati proces sistematizacije, obrade i agregacije podataka kako bi se pronašao prosek inflacijskih očekivanja komercijalnih banaka.

Ulica Garibaldi, Br.33, Priština, Republika Kosovo
Tel: +383 38 222 055; Fax: +383 38 243 763
web: www.bqk-kos.org